

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงานและปัจจัยด้านองค์การ
กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

พินโทหญิง ลดาวัลย์ ราชธนบริบาล

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0418-6

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20248339

24 ส.ค. 2547

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, JOB CHARACTERISTICS,
ORGANIZATIONAL FACTORS, AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT
OF PROFESSIONAL NURSES, HOSPITALS UNDER THE
JURISDICTION OF THE MINISTRY OF DEFENSE

Lieutenant Colonel Ladaval Rajadronbriban

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Faculty of Nursing
Chulalongkorn University

Academic Year 2001

IBSN 974-17-0418-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงาน และปัจจัยด้านองค์การ
กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัด
กระทรวงกลาโหม

โดย พันโทหญิง ลดาวัลย์ ราชชนบริบาล

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. ชมพูนุช โสภางารย์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด รักษาสัตย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร. ชมพูนุช โสภางารย์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

ลดาวัลย์ ราชชนบริบาล. พันโทหญิง : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงาน และปัจจัยด้านองค์การ กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, JOB CHARACTERISTICS, ORGANIZATIONAL FACTORS, AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF PROFESSIONAL NURSES, HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF DEFENSE) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. ประนอม รอดคำดี อ. ที่ปรึกษาร่วม : อ. ดร. ชมพูนุช โสภากาจารย์. 109 หน้า. ISBN 974-17-0418-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงานและปัจจัยด้านองค์การกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงานและปัจจัยด้านองค์การ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม 9 แห่ง จำนวน 347 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามลักษณะงานของพยาบาลวิชาชีพ แบบสอบถามปัจจัยด้านองค์การของพยาบาลวิชาชีพ และแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ .93 89 และ .94 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสัมประสิทธิ์การจรรจ์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ระดับการศึกษา และอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ
2. ลักษณะงาน ได้แก่ ความน่าสนใจของงาน ความหลากหลายของทักษะ ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ผลย้อนกลับของงาน การทำงานเป็นทีม ผู้ร่วมงาน สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ภาระงานที่มีผลต่อจิตใจ และความกดดันเกี่ยวกับงานด้านเวลา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .527, .299, .277, .360, .426, .412, .361, .454, .320$) ตามลำดับ และลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .587$)
3. ปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ ขนาด (จำนวนบุคลากร) ภาวะผู้นำ ระดับเงินเดือน ความก้าวหน้าในอาชีพ และโอกาสได้รับการฝึกอบรมและศึกษาต่อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r = .467, .378, .420, .489, .405$) ตามลำดับ และปัจจัยด้านองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .616$)
4. กลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ กลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไป ลักษณะงาน และปัจจัยด้านองค์การสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 48.6 ($R^2 = .486$) ได้สมการดังนี้

(รูปคะแนนมาตรฐาน)

$$\text{ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ} = .415 (\text{ปัจจัยด้านองค์การ}) + .368 (\text{ลักษณะงาน}) + .086 (\text{อายุ 41 ปีขึ้นไป})$$

สาขา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิติ.....ลดาวัลย์ ราชชนบริบาล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ประนอม รอดคำดี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....ชมพูนุช โสภากาจารย์

4277824936 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : PERSONAL FACTORS / JOB CHARACTERISTICS / ORGANIZATIONAL FACTORS / ORGANIZATIONAL COMMITMENT / PROFESSIONAL NURSES : LADAVAL RAJADHONBRIBAN : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, JOB CHARACTERISTICS, ORGANIZATIONAL FACTORS, AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF PROFESSIONAL NURSES, HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF DEFENSE : THESIS ADVISOR ASSIST. PROF. BRANOM RODCUMDEE, Ph D., THESIS CO-ADVISOR : CHOMPUNUT SOPAJAREE, Ph. D., 109 pp. ISBN 974-17-0418-6.

The purposes of the research were to study the relationships between personal factors, job characteristics, organizational factors and organizational commitment of professional nurses, and to investigate the variables that predict organizational commitment of professional nurses working in the hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Defense. The multi – stage sampling technique was used to sample 347 professional nurses who worked in nine hospitals under the jurisdiction of Ministry of Defense. The research instruments were achievement test for knowledge and the questionnaires for job characteristics of professional nurses, organizational factors of professional nurses, and organizational commitment of professional nurses. The content validity and the reliabilities of questionnaires were .93, .89 and .94, respectively. The data were analyzed using Contingency coefficient, Pearson's product moment correlation, and Stepwise multiple regression. The major results of the study were as follows:

1. There were no significant correlation between personal factors including level of education and organizational commitment.
2. The relationships between job characteristics including job interest, variety, autonomy, feedback, teamwork, collegiality, work environment, mental load and work pressure and organizational commitment were statistically significant at the .05 level (r = .527, .299, .277, .360, .426, .412, .361, .454 and .320 respectively). The total score of job characteristics were correlated with organizational commitment at the .05 level (r = .587).
3. The organizational factors including organization size, leadership, height of salary, career prospects, and opportunities for further education were positively correlated with organizational commitment at the .05 level (r = .467, .378, .420, .489 and .405 respectively) and the relationship between total score of organizational factors and organizational commitment was statistically significant, at the .05 level (r = .616).
4. In regression model, only three variables were significant predictors. These predictors together accounted for 48.6% of the variance explained in the organization commitment (R²= .48.6). The standardized equation derived from the analysis was organization commitment = .415(Organizational factors) + .368(Job characteristics)+.086(age above 41years).

Field of study Nursing Administration
Academic year 2001

Student' signature... *Ladaval Rajadhonbriban*
 Advisor' signature... *Branom Rodcumdee*
 Co- advisor's signature... *Chompunut Sopajaree*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. ชมพูนุช โสภจรรย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด รักษาสัตย์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้ความรู้ ประสบการณ์ที่มีค่าแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือและขอบพระคุณหัวหน้ากองการพยาบาลทั้ง 9 โรงพยาบาล ในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

พันโทหญิงลดาวัลย์ ราชชนบริบาล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ บทนำ.....	1
1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
คำถามการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	53
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	55
วิธีการรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

สารบัญ

	หน้า	
5	สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	79
	สรุปผลการวิจัย.....	80
	อภิปรายผล.....	82
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	92
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	92
	รายการอ้างอิง.....	93
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	100
	ภาคผนวก ข. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
	ภาคผนวก ค. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	106
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	109

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่าง โรงพยาบาลมีประชากรพยาบาลวิชาชีพและกลุ่มตัวอย่าง พยาบาลวิชาชีพแต่ละโรงพยาบาลที่ใช้ในการวิจัย.....	52
2	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	58
3	ลักษณะ จำนวน ร้อยละ พยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	62
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับลักษณะงาน ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกรายด้าน.....	64
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับงานองค์การ ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกรายด้าน.....	65
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความยึดมั่นผูกพันของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามรายด้าน....	66
7	ค่าสัมประสิทธิ์การจรรยาบรรณระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คือ ระดับการศึกษา และ กลุ่มอายุกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ.....	67
8	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะงาน และปัจจัยด้านองค์การ กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัด กระทรวงกลาโหม.....	68
9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงาน ปัจจัยด้านองค์การ และความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ.....	69
10	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และการ ทดสอบความนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 Change) ในการพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม.....	70
11	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนน มาตรฐาน(Beta) ของตัวแปรพยากรณ์ กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	71
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะงานและปัจจัยด้านองค์การ กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ.....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R ²) และการทดสอบความนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R ² Change) ในการพยากรณ์ความยี่ดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมแบบขั้นตอน.....	74
14	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวพยากรณ์(S.E.b)และคะแนนมาตรฐาน(Beta)ทดสอบความนัยสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ความยี่ดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม.....	77